

1. Tantárgy neve	Irányításelmélet				
2. Tantárgy angol neve	Control theory				
3. Tantárgykód	BMEKOKAM142	4. Követelmény	vizsga	5. Kredit	3
6. Óraszám	2 (9) Előadás	1 (5) Gyakorlat	0 (0) Labor		
7. Tanterv	Járműmérnöki mesterképzési szak(J) Közlekedésmérnöki mesterképzési szak (K)	8. Szerep	Kötelező (k) a Járműmérnöki mesterképzési szakon (J) Kötelező (k) a Közlekedésmérnöki mesterképzési szakon (K)		
9. A tantárgy elvégzéséhez szükséges tanulmányi munkaóra összesen					90
Kontakt óra	42	Órára készülés	8	Házi feladat	0
Írásos tananyag	13	Zárthelyire készülés	12	Vizsgafelkészülés	15
10. Felelős tanszék	Közlekedés- és Járműirányítási Tanszék				
11. Felelős oktató	Dr. Gáspár Péter				
12. Oktatók	Dr. Gáspár Péter				
13. Előtanulmány					
14. Előadás tematikája	Bevezetés, az irányításelmélet (átviteli, frekvencia függvény) és a stabilitáselmélet (stabilitás feltételei, zárt és visszacsatolt rendszerek stabilitása) alapfogalmainak átisméltése. Az állapotter-elmélet (állapotter reprezentációk és tulajdonságaik, transzformációk). Lineáris időinvariáns dinamikus rendszerek folytonos idejű állapottere. Irányítás állapotterben Állapotvisszacsatolás tervezése. Optimális irányítások. Lineáris Kvadratikus Szabályzó tervezése (LQR). Számítógéppel irányított rendszerek. Az egységugrásra ekvivalens diszkrét idejű állapotter. Diszkrét irányítások tervezése. Megfigyelhetőségi, irányíthatósági tulajdonságok. Stabilitás. Állapotmegfigyelő Determinisztikus teljes rendű állapotmegfigyelés. Kalman szűrés. Tervezési feladatok Problémák felvetése (közúti, légi, egyéb). Tervezési feladatok bemutatása, alágazati példákon keresztül. Számítógép-orientált irányításelméleti feladatmegoldások. Kitekintés (bevezető, probléma felvető jelleggel) Posztmodern technikák. Prediktív irányítások. Hibadetektálás és fontossága a közlekedésben. MIMO rendszerek. Nemlineáris rendszerek.				
15. Gyakorlat tematikája	Az előadáshoz kötődő feladatok megoldása.				
16. Labor tematikája					
17. Tanulási eredmények					

A. Tudás

- ismeri az alapvető dinamikus rendszermodellezési paradigmákat, azok matematikai hátterét
- ismeri a lineáris időinvariáns rendszerek idő- és frekvenciatartománybeli leírási módjait
- ismeri szabályozási alapelveket, azok mennyiségi és minőségi kritériumait
- ismeri az állapotterelméletet
- ismeri a különböző egyszerű visszacsatolásos szabályozási módszereket
- ismeri a modern irányításelmélet alapjait, a kvadratikus szabályozás elvét
- ismeri a megfigyelőtervezés módszereit

B. Képesség

- képes egy megadott rendszer modellezésére és szabályozási szempontú vizsgálatára
- képes önállóan szabályozót tervezni adott rendszermodellhez
- képes önállóan alkalmazni a megfigyelőtervezési módszereket
- képes kezelni a legismertebb szabályozástervezést támogató szoftvereket

C. Attitűd

- érdeklődik a szabályozási problémák matematikai alaposságú megoldása iránt
- törekszik arra, hogy a szabályozástechnikai ismereteket gyakorlati problémákon keresztül is hatékonyan alkalmazza
- rendszerszintű gondolkodást sajátít el

D. Önállóság és felelősség

- önállóan képes étékelni egy rendszer működésének minőségi és mennyiségi paramétereit, ezek alapján képes döntéshozásra a rendszer áttervezésével kapcsolatban
- önállóan képes egy adott rendszer leírására, a megfelelő matematikai formalizmusok használatára
- képes döntést hozni a szabályozási feladat megfelelő megoldási módszereinek meghatározásába

18. Az aláírás megszerzésének feltétele, az aláírás érvényessége

A félév során két zárthelyi dolgozatot íratunk. Az aláírás megszerzésének feltételei: részvétel az előadások és a gyakorlatok legalább 70%-án, továbbá a két dolgozat legalább elégséges értékelése. A félév végén írásbeli vizsgát kell tenni. A vizsgajegyet kizárólag a vizsga eredménye határozza meg.

19. Pótlási lehetőségek

A két zárthelyi dolgozat külön-külön, egy-egy alkalommal javíthatók, ill. pótolhatók.

20. Jegyzet, tankönyv, felhasználható irodalom

Csáki – Bars: Automatika, Tankönyvkiadó

Kailath: Linear Systems, Prentice Hall

Tanszéki segédletek a tanszék honlapján (www.kjit.bme.hu)

Tantárgyleírás érvényessége	2019. október 10.	Jelen TAD az alábbi félévre érvényes	2023/2024 II. félév
------------------------------------	-------------------	---	---------------------